

Jancsik Pál

Egy kiállítás képei

*Györkös Mányi Albert,
Korunk Galéria, 1991*

Mesebeli kunyhó mesebeli késsel,
mesebeli fácska, mesebeli nap...
A csönd egy pici kondulástól
elmélyül, öröklétre kap.
Szarka ül a fa hosszú ágán,
úgy látod mégis, mintha szállna.
Titkos alkímiába kezd a három
alapszín: a kék, a piros, a sárga.
Quo vadis? — kérdi a kereszt az erdőn.
Kicsi templom gyolcsszíne hív.
Fejed fölött magasba szárnyal
ágakból a gótikus ív.
Fehér kakas fehér mezőben.
Kecske mekeg a háztetőn.
Szent Ferenc szól a madarakhoz
érthetetlenül is érthetőn.
Don Quijotévá lett a kis fa...
Örvénylő orgonazene...
S te érzed, hogy szellőpuhán megérint
egy jóságos varázsló szelleme.
Testedről egyszerre lehull
a napok béna ólma, szürke máza,
s egész valódat emeli, fürösztí
szín és zene — a költészet varázsa.

A fametsző álmái

Ő még azok közül való volt,
kik értették az erdőzúgást,
a madárdalt,
vizek csobogását és hallgatását.

Erdőt, madarat, folyót és tavat
tudott teremteni.

Azok közül való volt,
kik megértették a költők szavát,
az olyan nagyokét is,
mint a Divina Commedia vagy az Apokalipszis
megszállottjai,
s újraálmodta látomásaikat.

Metszetei üzenetét
a földkerekség minden népe megértette,
mert belőlük is megértés,
megszenvedett emberség árad.
Gy. Szabó egyik nekem dedikált
fametszete A boldog Dante.
A Nyolcvanéves is boldog volt, mert
művészetében, szellemében
dantei csúcsokra emelkedett.

1985. november 30-án.

Egy júliusi nap

Az idős Moby Sándornak szeretettel

Milyen csodálatos
e júliusi nap.
A kontúrok, a vonalak
élesen látszanak.
A fenti tiszta kék
s a lenti üde zöld
elkülönül, akár
az ég
s a föld.

Sötét az árny,
és ragyogó a fény.
Öleld magadhoz a csodálatost,
örülj neki, amíg

örülhetsz neki — most,
amíg szemed még éhesen
legel síkokon, éleken,
s a szögletesen nyers világ
lassan szívedhez szelídül,
s hallod színek és tónusok dalát.

Ceruza végén, nedves ecseten
remeg valami furcsa szerelem.
A magasban — kincsek közt ritka kincs —
egy felhő: ősz fejedről kósza tincs.

Örülj e drága adománynak,
hogy színre szomjas szemed és agyad
élesen, mint a nyári nap,
elkülöníti a fényt és az árnyat.

A múltó napok kék ege alatt
örök szépségek szellemei szállnak.

1985

Ahol az ég kékje a legmélyebb

*Brassó egyetlen városhoz sem hasonlít,
amelyet valaha láttam.
Széchenyi Naplójából*

*...azok számára, akik elhagyták gyermekkoruk
és kamaszkoruk városát, az mitikus várossá válik.
Mircea Eliade*

Ahol az ég kékje a legmélyebb,
ahol az erdők színe a legüdébb,
vadgalambok nyakának zöldje a legcsillogóbb,
s el nem felejtheted csipkebogyók pirosának tüzét,

ahonnan olyan régen elkerültél,
ahol mégis tárt karral vár a vár,
a házak, utcák, az egész város,
ahova mégsem mehetsz te haza már,
de ahol mégis otthon vagy, ha ott vagy,

jövőbe vágó örök fiatal,
tizennyolc éved lobog a szelekbe,
tizennyolc év maga a diadal —

emlékek városát viszed magaddal,
vágyaid, reményeid, hitedet,
mindig megújulni, zengő ifjúságod
évek kaptatóin holtig cipeled.

Köszönjük, iskolánk

Az Áprily Lajos nevét viselő régi-új brassói iskola ünnepére.

Én iskolám, hogy képed földereng,
a vendiák ujjong és elmereng,
hogy lám, még mindig állnak a falak,
és a lélek, az szintén megmaradt,
s a lélekben a szomj, a tiszta tűz,
amely minket e helyre visszaűz.

Hisz annyi minden tovatűnt-veszett,
de áll az iskola, e kis sziget,
régi tüzek és új vágyak lobognak,
s míg kinn a tavasz szelei forognak,
át éveken, távolon, ködökön
e zengő szót sodorják: Köszönöm!

Köszönjük néked, régi iskolánk,
hogy ha az élet vihart hoz reánk,
úgy gondolhatunk mindig vissza rád:
az emléked friss erőt, kedvet ad,
és a fátumok bármit is akarnak,
mi megmaradunk embernek, magyarnak.

Állnak a falak, él a kis sziget,
sarjadnak benne új vágyak, hitek,
kívül az ár bármint hányja magát,
a szívekben fölépül itt a gát,
velük tán szebb jövő köszönt reánk.
Köszönjük néked, régi iskolánk!

1992

Bírjuk ki

(a millicentenáriumra)

Aszályok, árvizek, tűzvészek, viharok.
Járványok, dögvészek, rengések, zavarok.
Háború, pusztítás, átkok és haragok.
Egyfelől „kabarok”, másfelől „avarok”.
Tegnap a törökök. Holnap az arabok?
Közben a testvér a testvérré acsarog.
Örvények, ármányok, cselek és csavarok.
Álmatlan éjjelek, áldatlan nappalok.
Oly sok a szegény, ki szenved és sanyarog.
Az édes anyanyelv sokszor már csak dadog.
Fojtogat magányod, hiába tagadod.
Persze, hogy nem vagyunk mi sem csak angyalok.
Segíteni késlekedsz, tartod a haragot.
Félted a bőröd, és őrzöd az aranyod.
De hagyjuk, bűneid gyakorta hallhatod.
Van elég, ki gyűlöl, fumigál, fanyalog.
Hiába, hogy a jót, igazat akarod.
Eszed és szíved és lelked is adhatod.
Gyötrődve, küzdve, de mégiscsak szabadok.
S ami még sorsunkban ellenünk kavargó...
Bírjuk még? Kibírjuk? Bírjuk ki, magyarok.

1995

A platánfa

Az öreg platánnak nincs társa, párja,
száz más fa között áll és mégis árva,
egymagában a rideg, renyhe télben,
vedlett-csupaszon és zöldesfehéren.
Ránézni is élmény és sejtelem,
csöndet, magányt és rejtelmet terem,
az ágain szilvánok és driádok,
törzséről az Idő tekint reátok.
Micsoda korona, micsoda törzsök!
Milyen kemény bogok, nyilálló görcsök!

Fájában vad fájások, üszkös odvak
feszülnek és égetnek és sajognak.

Évgyűrűinek száma is talány,
és mégis álmodik a vén platán.

Álmodik zengő, mámoros tavaszról,
józan esőkről és forró nyarokról,
görcsöt oldó, enyhítő napsugárról,
nyüzsgő bogárról, röppenő madárról,
keringő nedvekről, szélről, viharról,
üde levélről, lombzúgásos dalról,
olyan termésről, olyan virulásról,
amilyent — noha volt már nyara százszor —
ez ideig még sosem érhetett meg.
Álmában hitek, nagy erők remegnek,
robajló kedvek és merész remények...
Így tárja puszta karjait az égnek.

Én szülőföldem, hegyvölgyes hazám,
te vagy itt ez az álmodó platán.

Ha meghalok...

Ha meghalok,
azt fogom a legjobban sajnálni,
hogy nem beszélhetek,
nem írhatok, nem olvashatok
(és nem szerkeszthetek-korrigálhatok)
az anyanyelvemen.

Édes Istenem, tudsz Te magyarul?
Őszintén szólva
nem sok jelét adtad ennek
az utóbbi időben.

Pedig milyen gyönyörű nyelv
ez a miénk!

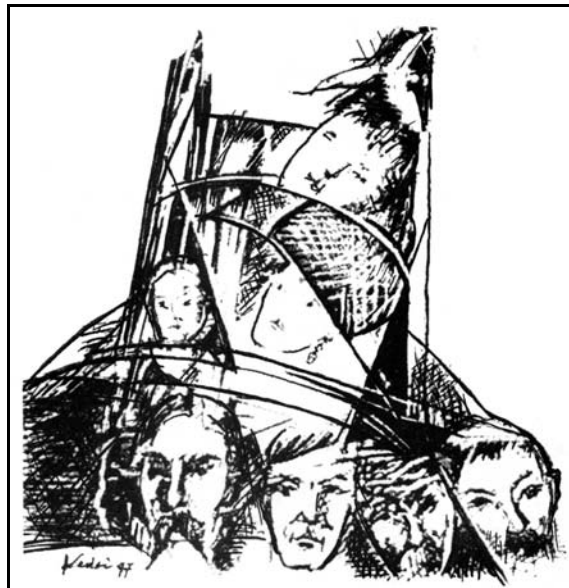
Még az angyaloké sem lehet
ilyen csodálatos.

Hidd el, Uram,
nagy kincset hagyok itt a Földön,
egyáltalán nem lesz könnyű
megválni tőle.

Egyedül az vigasztal,
hogy sokan érzik ezt a
szenvédélyes szerelmet
páratlanul gazdag és kifejező
nyelvünk iránt,
így e kincsnek mindig lesznek
hűséges őrzői, tehetséges sáfárjai
— az idők végezetéig.

Transzszilvanizmus

Gyönyörű az erdélyi nyár.
Ennél szebb már csak az erdélyi ősz.
Tán ennél is szebb az erdélyi tél.
Legszebb mégis az erdélyi tavasz.

Kedei Zoltán illusztrációja

Beke Sándor

Az én Miatyánkom

Az ágy szélén ülök
s mondom:
„Mi Atyánk,
aki a mennyekben vagy”,
hol fent
a Mount Everesten,
az égi Csomolungmán,
a mennyország kupoláján,
csillag-cserepek résein át
fürkészsz szerteszt,
s akkor,
amikor nem is gondoljuk,
csillagképek között sétálsz
foszforeszkáló
sétapálcáddal esténként,
hol lent,
az égő Nap alatt,
a harmadik bolygó
göröngyös,
színpompás padlóján,
a homályos
elmék birtokán,
ember-birodalmakon
szemlélődsz
tétlenkedve látszón,
s mégis,
gondterhelten,
teljes odaadással
keresgélisz valamit
a sok millió lélek
kosarában.

Olyan vagy,
mint egy halhatatlan
tudós
a világegyetem

dolgozószobájában,
aki mindig kutat
és tanulmányoz valamit,
de én tudom,
Te az arcodat
keresed az emberben,
s keresteted
Magadat velünk,
emberekkel.

Ha elfáradsz,
a lelkek szürke
romjai között leülsz,
pihenőt tartani.
„Mi Atyánk,
aki a mennyekben vagy”,
Mi Atyánk
itt a Földön,
s a lila világtereken,
hol vagy most,
mindenütt vagy?
Kereslek,
de nem talállak.
Bújócskázol velem?

Te vagy
az emberben
a mindig hiányzó,
s a mindig jelen levő
örök elem,
mindig ott,
ahol nem várnak,
mindig ott,
ahol hívnak,
mindig ott,
ahol nem ismernek
